

Jak to dawniej było? Poznać i zrozumieć historię diecezji płockiej

KATECHEZY OKOLICZNOŚCIOWE
NA ROK JUBILEUSZOWY 2025

Opracowanie i redakcja

s. Dominika Ewa Dudzik CSP
ks. Paweł Sobiecki
ks. Grzegorz Zakrzewski

Płock 2024

Copyright © 2024 by Wydział Katechetyczny
Kurii Diecezjalnej Płockiej
Copyright © 2024 by Płocki Instytut Wydawniczy

Opracowanie i redakcja

s. Dominika Ewa Dudzik CSP
ks. Paweł Sobiecki
ks. Grzegorz Zakrzewski

Fotografia na okładce

Dariusz Ossowski (Archiwum Wydziału Katechetycznego)

Wydawca

Płocki Instytut Wydawniczy
pl. Narutowicza 3, 09-400 Płock
tel./fax (24) 262 68 44
e-mail: piw@plock.home.pl
www.wydawnictwo.plock.pl

Druk

Drukarnia J. J. Maciejewscy, Przasnysz

ISBN 978-83-67774-10-9

Wstęp

Ja siałem, Apollos podlewał, lecz Bóg dał wzrost.
1Kor 3,6

Szanowni Katecheci!

Te słowa św. Pawła, Apostoła Narodów, przypominają nam, że proces ewangelizacji i katechizacji jest doświadczeniem wspólnoty. Przygotowując się do Jubileuszu 950-lecia diecezji płockiej chcemy uświadomić sobie, że ta wspólnota, to rzesza ludzi, którzy przez wieki podejmowali trud przekazywania wiary. Świadomi tego, że to Bóg daje wzrost oraz tego, że my dziś zbieramy owoce ich pracy i zaangażowania oddajemy do państwa rąk katechezy poświęcone historii naszej diecezji. Znajdziecie tu konspekty lekcji obejmujące tematy między innymi dotyczące świętych związanych z tą ziemią, niektórych świątyń i sanktuariów, czy ważnych historycznych wydarzeń, które miały miejsce przez te 950 lat. Poznając historię diecezji płockiej i pamiętając słowa Benedykta XVI: „Ostatnim słowem historii świata będzie zwycięstwo miłości”, chcemy uczyć się, że przez dzieje naszej diecezji mówi do nas miłość Chrystusa.

Przez te katechezy chcemy uświadomić uczniom, jak przebiegały lata ewangelizacji i katechizacji na terenie naszej diecezji, abyśmy wszyscy pełniej mogli przeżyć ten Jubileusz. Chcemy również pokazać, że człowiek bez znajomości swojej historii i tożsamości traci część siebie.

Katechezy te opowiadają historię diecezji płockiej, ale mają nas także przygotować do Roku Jubileuszowego 2025 obchodzonego w całym Kościele pod hasłem *Pielgrzymi nadziei*. Z rozwinięcia tych słów wyrosło hasło Roku Jubileuszowego w diecezji płockiej, które brzmi *Pielgrzymi nadziei w drodze do źródła*.

Prosimy o przeprowadzenie zajęć poświęconych tej tematyce, aby pokazać jak ważna jest świadomość swojego pochodzenia. W odpowiedniej zakładce na stronie Wydziału Katechetycznego można znaleźć załączniki zawierające materiały przydatne w przeprowadzeniu katechez.

Serdecznie dziękujemy Katechetom, którzy podjęli się wysiłku opracowania niniejszych katechez. Mamy nadzieję, że staną się one okazją do odkrycia na nowo tożsamości i przynależności do Kościoła lokalnego i powszechnego.

ks. Grzegorz Jerzy Zakrzewski

 Materiały dodatkowe (prezentacje, wykreślanki, kolorowanki itp.) oraz załączniki dostępne są do pobrania na stronie Wydziału Katechetycznego, w zakładce: Materiały do pobrania/Katechezy okolicznościowe.

KATECHEZY DLA PRZEDSZKOLA

p. Klaudia Borkowska

Temat: Symbolika herbu Diecezji Płockiej

Cel ogólny

Wyjaśnienie takich pojęć jak diecezja i Diecezja Płocka; pokazanie na mapce obszaru Diecezji Płockiej oraz zapoznanie dzieci z wizerunkiem jej herbu.

Cele szczegółowe

Uczeń:

- wskazuje miasto, w którym mieszka biskup płocki;
- podaje, którą rocznicę powstania diecezji obchodzimy;
- odwzorowuje poprawnie kolorystykę herbu diecezji.

Metody i formy pracy

Prezentacja mapy, prezentacja ilustracji, rozmowa kierowana, kolorowanka.

Środki dydaktyczne

Mapka, obraz herbu, ilustracje, puzzle, kolorowanka.

Punkt wyjścia

Nauczyciel pyta dzieci:

Jestem ciekawa, czy wiecie, w jakim mieście mieszkacie? Do którego województwa należy wasze miasto? Nauczyciel pokazuje napisy z nazwami miasta i województwa.

Następnie nauczyciel pokazuje fotografię kościoła parafialnego (podaje nazwę parafii) i informuje, że parafia znajduje się na terenie Diecezji Płockiej;

nauczyciel demonstruje mapkę (zdj. 2). Wyjaśnia, że diecezją zarządza biskup, a jego siedziba znajduje się w Płocku.

Pyta: Kto z was był w Płocku? Z czym wam się kojarzy to miasto?

Przekaz treści

Nasza diecezja jest jedną z najstarszych w Polsce. W tym roku obchodzi swój jubileusz 950 lat istnienia. Nauczyciel umieszcza na dywanie kartkę z dużymi wyraźnymi cyframi. (zdj. 3)

Nauczyciel pyta: czy to dużo, czy mało?

W ciągu tych lat w historii diecezji bardzo dużo się wydarzyło; diecezja ma bardzo bogatą historię. Pamiątką tych wydarzeń jest ustanowiony herb diecezji.

Nauczyciel wybiera osobę, aby ułożyła wizerunek herbu w formie puzzli – sam ustala ilość elementów.

Demonstruje wizerunek herbu, zwracając uwagę na kolorystykę i omawia poszczególne jego elementy. (zdj. 4)

Omawiając je, prezentuje kolejno odpowiednie fotografie odpowiadające każdemu elementowi:

Bazylika katedralna Wniebowzięcia NMP w Płocku (zdj. 5)

Korona – nawiązanie do relikwii św. Zygmunta – patrona miasta Płock (zdj. 6)

Mitra – nakrycie głowy biskupów; symbolizuje władzę biskupią, a szczególnie tych biskupów, którzy zginęli podczas II wojny światowej (zdj. 7)

Lilie odnoszą się do głównego patrona diecezji płockiej – św. Stanisława Kostki (patron dzieci i młodzieży) (zdj. 8)

Zdradzę wam ciekawostkę, jak wygląda obecny biskup płocki Szymon Stułkowski.

Nauczyciel pokazuje fotografię biskupa (zdj. 9)

Interioryzacja

Modlitwa:

Módlmy się za naszą Diecezję Płocką, za biskupa Szymona, aby dobry Bóg wspierał i błogosławił go każdego dnia. Przez Chrystusa Pana naszego. Amen. Znak krzyża.

Podsumowanie

Zanim przejdziemy do kolorowania herbu Diecezji Płockiej, sprawdźcie, czy udało mi się dobrze zapamiętać informacje:

Diecezją Płocką zarządza ... król. – prawda czy fałsz?

Miasto, w którym znajduje się siedziba biskupa płockiego, to... Mława.

Diecezja Płocka jest młodą diecezją i ma niewiele lat.

Budynkiem, który znajduje się w herbie, jest zamek.

Patronem Diecezji Płockiej oraz dzieci i młodzieży jest św. Władek Kość.

Nauczyciel rozdaje dzieciom kolorowanki i umieszcza w widocznym miejscu herb do odwzorowania. (zdj. 4)

p. Bogumiła Niewiatowska

Temat: Jakie treści niesie słowo FARA?

Cel ogólny

Uczeń poznaje historię powstania kościoła farnego w Płocku, poznaje słowa: fara i parafia oraz rozumie potrzebę budowania wspólnoty parafialnej.

Cele szczegółowe

Uczeń:

- potrafi wyjaśnić pojęcie „parafia”;
- potrafi wskazać najstarszy kościół parafialny w swojej miejscowości;
- zna historię i podstawowe informacje o płockiej farze.

Metody i formy pracy

Rozwiązanie diagramu, rozmowa, prezentacja zdjęć, nauka piosenki.

Środki dydaktyczne

Diagram, zdjęcia różnych kościołów, zdjęcia płockiej fary, podkład muzyczny z piosenką „Kościół to nie tylko dom”.

Punkt wyjścia

Wspólna modlitwa w intencji wszystkich wierzących z naszej diecezji (modlitwa wybrana przez katechetę, znana dzieciom).

Rozwiązanie diagramu – hasło „kościół” (zad.1 – W zadaniu należy wpisać w puste kratki pierwsze litery przedstawionych wyżej obrazków).

Poinformowanie uczniów, że na dzisiejszej katechezie porozmawiamy o kościele, ale takim wyjątkowym – farze.

Przekaz treści

„I nauczał codziennie w świątyni. (...) cały lud bowiem słuchał Go z zapartym tchem.” (Łk 19, 47-48)

My, podobnie jak tamci ludzie, możemy codziennie słuchać słów Bożych w świątyni, bo w naszych okolicach są kościoły i mamy do nich swobodny dostęp. Nie zawsze jednak tak było, ponieważ kiedyś w Polsce nie było tak wielu ludzi wierzących w Boga.

Na Mazowsze dość wcześnie, bo już ok. XI wieku, dotarło chrześcijaństwo i zaczęto budować kościoły. Nasza diecezja z siedzibą w Płocku została powołana do życia prawdopodobnie w 1075 roku. Prawdopodobnie też jednym z pierwszych kościołów była płocka katedra (prezentacja zdjęcia) wybudowana przy zamku.

Dla wiernych zaczęto budować kościoły nieco później. Pierwszym kościołem parafialnym w Płocku był kościół świętego Bartłomieja, który powstał prawdopodobnie w 1356 roku (prezentacja zdjęć płockiej fary).

Czym różnił się kościół świętego Bartłomieja od Katedry?

Katedra był to kościół przeznaczony głównie dla królów, polityków i biskupów, Fara natomiast dla konkretnej wspólnoty ludzi wierzących. Później miasto się rozrastało, przybywało ludzi wierzących i budowano nowe kościoły, by mieszkańcy mieli możliwość spotkania się z Panem Bogiem. Dzielono też Płock na parafie, czyli mniejsze wspólnoty. Podobnie było w innych miastach naszej diecezji i całej Polski. My jednak mamy dzisiaj zająć się kościołem, który nazywany jest FARA.

Prezentacja kilku różnych zdjęć kościołów, najlepiej z naszej diecezji. Rozmowa z dziećmi na temat wyglądu różnych kościołów.

Każda ze świątyń wygląda inaczej; jedne są duże, kolorowe, murowane, inne małe, drewniane, ale wszystkie służą temu samemu. Są miejscem spotkania z Bogiem. Czym wyróżnia się fara?

Tym, że była pierwsza.

Fara to zawsze pierwszy kościół parafialny w danej miejscowości. W stolicy naszej diecezji, Płocku, farą jest kościół świętego Bartłomieja. Wybudowany został w pobliżu ratusza i skierowany był ołtarzem w stronę Wisły. Posiadał aż 22 ołtarze i wiele bocznych kaplic. Od tamtego czasu na skutek różnych wydarzeń, związanych także z dramatyczną historią Polski, jego wygląd bardzo się zmienił. Przede wszystkim w miejscu ołtarza jest teraz główne wejście, a sam ołtarz znajduje się z drugiej strony.

Można zaprezentować kilka zdjęć z wnętrza fary.

Interioryzacja

Pan Jezus codziennie nauczał w świątyni, a inni Go słuchali. Dziś też chce, by każdy z nas przychodził do świątyni i słuchał Go uważnie. Możemy to robić codziennie w naszych rodzinnych miastach i parafiach, ale ze względu na szacunek dla historii Płocka i naszej diecezji zapraszamy do płockiego kościoła farnego.

Podsumowanie

Kościół, świątynia to bardzo ważny budynek dla każdego wierzącego człowieka, ale nie możemy zapominać w tym wszystkim, że najważniejszy w kościele jest Pan Jezus i że my wszyscy tworzymy nasz Kościół parafialny, czyli wspólnotę.

Nauka piosenki „Kościół to nie tylko dom”.

Link: <https://www.youtube.com/watch?v=24S7Q2I7lhs>

Podziękowanie dzieciom i pożegnanie się z nimi.

KATECHEZY DLA UCZNIÓW KLAS I-IV SZKOŁY PODSTAWOWEJ

p. Agnieszka Kosin

Temat: Historia cudownego obrazu Matki Bożej Żuromińskiej

Cel ogólny

Poznanie historii słynącego cudami obrazu Matki Bożej Żuromińskiej i związanego z nim kultu oraz uwrażliwienie dzieci na stałą obecność i działalność Matki Bożej w Kościele.

Cele szczegółowe

Uczeń:

- wie, kiedy i w jakich okolicznościach miały miejsce wydarzenia związane z pojawieniem się cudownego obrazu w Żurominie oraz określa tło historyczne tamtych czasów;
- wymienia postacie, które znajdują się na cudownym obrazie;
- potrafi wyjaśnić, dlaczego żuromińskie sanktuarium stało się jednym ze znanych i wyjątkowych miejsc na terenie Diecezji Płockiej;
- podaje argumenty, dlaczego corocznie w Żurominie odbywa się odpust, na który przybywają tysiące ludzi;
- uzasadnia, dlaczego odpust żuromiński ma miejsce w niedzielę, po 8 września;
- identyfikuje miejsce, gdzie stoi kościół, jako jedno z miejsc wybranych przez Maryję za cel Jej objawień oraz formułuje prośbę o opiekę Maryi i wyraża swą ufność wobec Niej;
- odmawia modlitwę do Maryi przed cudownym obrazem w wybranej przez siebie intencji i jest zachęcony do codziennej modlitwy do Matki Bożej.

Metody i formy pracy

Indywidualna, zbiorowa, rozmowa kierowana, opowiadanie z elementami pokazu, praca z obrazem, burza mózgów, pogadanka, praca z tekstem.

Środki dydaktyczne

Obraz Matki Bożej Żuromińskiej, historia obrazu Matki Bożej Żuromińskiej (wersja dłuższa dla nauczyciela i wersja krótsza dla ucznia), karta pracy, tekst z luką, kontury mapy Polski, opisy cudów, materiały multimedialne do podsumowania katechezy.

Punkt wyjścia

Katecheta rozpoczyna lekcję od informacji:

W bieżącym roku obchodzimy jubileusz 950-lecia istnienia Diecezji Płockiej. Przez tyle wieków na terenie naszej diecezji żyli wyjątkowi ludzie; niektórzy spośród nich nawet stawali się świętymi. Powiemy sobie o nich innym razem. Są też niezwykle miejsca, do których od wieków pielgrzymują ludzie z całej Polski, a nawet spoza niej. Dziś poznamy jedno z takich miejsc, wybranych przez Maryję. Porozmawiamy o Żurominie, bo to w żuromińskim sanktuarium znajduje się cudowny obraz Matki Bożej, który od wieków czczony jest nie tylko przez mieszkańców Północnego Mazowsza, ale i wiernych z całej Polski.

Przekaz treści

Katecheta: Znamy wiele wizerunków Maryi i miejsc, gdzie Matka Boża jest szczególnie czczona. Czy słyszeliście może o takich miejscach w Polsce, do których pielgrzymuje mnóstwo ludzi, żeby modlić się przed obrazem Maryi? Może ktoś z was był już w takich miejscach?

Swobodne wypowiedzi uczniów. W przypadku problemów, nauczyciel prowadzi na właściwy tok myślenia, np.: Matka Boża Jasnogórska, Licheńska, Gietrzwałdzka...

Uczniowie otrzymują kartę pracy (załącznik nr 1), przedstawiającą kontur Polski, na którym będą zaznaczać miejsca kultu maryjnego. Jednocześnie wyświetlony jest on na ekranie. Wspólnie z nauczycielem podpisują i zaznaczają na nim wymienione miejsca.

Następnie nauczyciel pokazuje i zaznacza miejsce, o którym jest mowa na dzisiejszej katechezie – Żuromin. Uczniowie na swoich mapkach również zaznaczają to miejsce kolorem.

W dalszej części prowadzący prezentuje uczniom obraz Matki Bożej Żuromińskiej (załącznik nr 2). Uczniowie zapoznają się z obrazem, mogą podejść, popatrzeć na niego z bliska. Nauczyciel przeprowadza pogadankę na temat obrazu. Kogo on przedstawia? Co robią postacie przedstawione na obrazie? Swobodne wypowiedzi uczniów oraz rozmowa kierowana.

Następnie uczniowie siadają w kręgu na dywanie i słuchają historii o cudownym obrazie. Nauczyciel opowiada (na podstawie załącznika nr 3):

Historia, którą dzisiaj poznamy, rozpoczęła się ponad 300 lat temu na terenie Diecezji Płockiej, w Żurominie, leżącym na Północnym Mazowszu. Działo się to za panowania króla Augusta II. Był rok 1704. Szwedzi dokonali najazdu na Polskę. W tym czasie w Żurominie, który był wówczas małą wioską, mieszkał pobożny rolnik o nazwisku Bloch. Jego dom stał w miejscu, gdzie obecnie znajduje się kościół. Rolnik udzielił schronienia nieznanemu żołnierzowi, który wracał do domu po walce z wrogiem. Żołnierz odchodząc, z wdzięczności podarował mu obraz namalowany na płótnie. Jest to ten obraz, który jest widoczny na ekranie. Bloch był człowiekiem bardzo religijnym i często wraz z rodziną klęcząc przed obrazem, który otrzymał, modlił się do Maryi. Gdy jego dom znajdował się w niebezpieczeństwie, rolnik schował obraz do skrzyni w obawie przed szwedzkimi najeźdźcami, którzy niszczyli przedmioty kultu religijnego. Po pewnym czasie zauważył, że obraz ukryty w skrzyni zaczyna promieniować i rozświetlać jego dom. A w nocy z 8 na 9 września 1706 roku cudowna jasność obrazu spotęgowała się do tego stopnia, że cała chata Blocha zaczęła promieniować, oświetlając okolicę. Zbiegło się wówczas wiele osób, widząc to niezwykle zjawisko i dostrzegając w nim działanie Matki Bożej. Od tej pory dom rolnika traktowany był jak kaplica, do której przybywali ludzie nawet z dalekich stron, modląc się do Maryi. Wielu spośród nich w tym miejscu zaczęło

doświadczając opieki i pomocy ze strony Matki Bożej. Do Żuromi-
na zaczęto też przywozić ludzi chorych, kalekich, którzy dozna-
wali cudownych uzdrowień.

Nauczyciel prezentuje wybrane opisy cudów (załącznik nr 4).

Następnie kontynuowana jest opowieść:

Ówczesny Biskup Płocki, po zbadaniu sprawy, polecił zbudowa-
wać w tym miejscu kaplicę i umieścić w niej cudowny obraz. Póź-
niej pobudowano kościół drewniany, a następnie murowany, który
stoi do dzisiaj. Dzięki budowie kościoła i licznym pielgrzymkom
przybywającym przez lata do Żuromina, wioska zaczęła się roz-
wijać i stała się miastem. 10 września 2000 roku cudowny obraz
został ukoronowany papieską koroną. Każdego roku, w niedzielę
po 8 września, kiedy cudowny obraz zaświecił najmocniej, od-
bywa się uroczysty odpust, na który przybywają tysiące pielgrzy-
mów, żeby modlić się przed wizerunkiem Maryi.

Interioryzacja

Katecheta prosi, żeby dzieci wypowiedziały intencje, jakie chcą zawierzyć
Maryi. Następnie, po wymienieniu intencji, katecheta wraz z dziećmi odmawia
wspólnie modlitwę Zdrowaś Maryjo.

Podsumowanie

Przy pomocy przygotowanych materiałów multimedialnych znajdujących
się na portalu wordwall <https://wordwall.net/pl/resource/67378968> (załącznik
nr 5 – dla dzieci młodszych) lub <https://wordwall.net/pl/resource/67378303> (za-
łącznik nr 6 – dla dzieci starszych) nauczyciel podsumowuje z uczniami treści
prezentowane na katechezie, co będzie informacją zwrotną od uczniów.

Następnie uczniowie otrzymują skróconą wersję historii cudownego obrazu
(załącznik nr 7) i na jej podstawie uzupełniają kartę pracy – tekst z luką (załącz-
nik nr 8).

Uwaga: w przypadku dzieci z klasy pierwszej nauczyciel odczytuje tekst
z karty pracy, a uczniowie ustnie udzielają odpowiedzi.

Zapis do zeszytu

Zapisanie tematu lekcji oraz wklejenie kart pracy do zeszytu.

Praca domowa

Zadanie do wykonania w domu: wieczorna modlitwa do Maryi.

p. Katarzyna Kolimeczkow

Temat: Królewska diecezja – 950. rocznica powstania Diecezji Płockiej

Cel ogólny

Poznanie historii Diecezji Płockiej, rozwijanie poczucia przynależności do swojej diecezji oraz kształtowanie postaw chrześcijańskich i patriotycznych.

Cele szczegółowe

Uczeń:

- wyjaśnia, co to jest diecezja i podaje nazwę swojej diecezji;
- zna herb swojej diecezji;
- poznaje pojęcia: biskup diecezjalny, katedra;
- wie, że w 2025 roku będziemy obchodzić 950. rocznicę powstania diecezji;
- zna władców Polski: Mieszka I, Władysława I Hermana i Bolesława III Krzywoustego;
- potrafi wskazać na mapie położenie miasta Płock, dawnej stolicy Polski.

Metody i formy pracy

Opowiadanie, rozmowa kierowana, pokaz.

Środki dydaktyczne

Zeszyt, karta pracy (mapa diecezji), rozsypanka wyrazowa, prezentacja multimedialna.

Punkt wyjścia

Katecheta zadaje pytania o ojczyznę. (slajd nr 1). Wyjaśnia uczniom podział administracyjny Polski (slajd nr 2), a następnie zapoznaje z pojęciem diecezji i przybliża podział naszego kraju na diecezje (slajd nr 2) ze wskazaniem biskupa jako jej pasterza.

Opowiada o Mieszku I oraz jego związkach z Płockiem (slajd nr 3). Informuje o roku założenia Diecezji Płockiej oraz prezentuje jej herb (slajd nr 4).

Przekaz treści

Zapisanie tematu lekcji do zeszytu – „Królewska diecezja – 950. rocznica powstania Diecezji Płockiej” (slajd nr 5).

Zapoznanie z postacią Władysława I Hermana. (slajd nr 6) Ukazanie władcy jako budowniczego katedry (slajd nr 7), który wybrał Płock na stolicę Polski. Następnie władcą, z którym katecheta zapoznaje uczniów, jest Bolesław III Krzywousty. (slajd nr 8) Podkreśla jego pobożność (slajd nr 9), a także cytuje opis pasowania Bolesława III Krzywoustego na rycerza (slajdy nr 10 i 11) jako przykład liturgicznej uroczystości z udziałem władcy.

Wskazanie katedry w Płocku jako miejsca spoczynku Władysława I Hermana i Bolesława III Krzywoustego – krypta królewska (slajd nr 12).

Interioryzacja

Uczniowie odmawiają wspólnie modlitwę w intencji Diecezji Płockiej (slajd nr 13).

Podsumowanie

Utrwalenie poznanych treści. Praca w grupach – ułożenie z rozsypanki wyrazowej imion władców i wklejenie ich do zeszytu. Wklejenie mapy Diecezji Płockiej do zeszytu.

p. Marzena Bogusława Gołębiowska

Temat: Święty Stanisław – biskup i męczennik, patron Polski i Diecezji Płockiej

Cel ogólny

Zapoznanie uczniów z postacią św. Stanisława BM. Kształtowanie postawy zaufania Bogu, życia w miłości do Boga i Jego prawa oraz stawiania w obronie słabszych i pokrzywdzonych.

Cele szczegółowe

Uczeń:

- wie, kim jest św. Stanisław BM;
- zna najważniejsze wydarzenia z życia świętego Stanisława;
- rozpoznaje świętego po jego atrybutach;
- stara się w swoim życiu naśladować św. Stanisława, żyjąc w miłości do Boga i Jego prawa, stając w obronie słabszych i pokrzywdzonych;
- potrafi wyjaśnić pojęcia: biskup i męczennik;
- rozumie, jak wielką wartość ma życie zgodne z prawem Bożym;
- modli się przez wstawiennictwo św. Stanisława.

Metody i formy pracy

Pogadanka/rozmowa kierowana, opowiadanie połączone z prezentacją multimedialną, projekcja filmu, śpiew, zadanie na platformie LearningApps.

Środki dydaktyczne

Tablica interaktywna, prezentacja multimedialna, karty pracy: temat lekcji, zadania, krzyżówka, film: „Święty Stanisław ze Szczepanowa” z serii „Aureola” (Wyd. Promyczek), piosenka: Promyczki Dobra – „Aureola? Aureola!”

Punkt wyjścia

Katecheta zadaje dzieciom pytania:

- Czy wiecie, kim jest biskup?
- Czym zajmuje się biskup?

Wypowiedzi dzieci.

Podsumowanie katechety:

BISKUP – to osoba duchowna, powołana przez Pana Jezusa do głoszenia słowa Bożego. Biskupi zastępują na ziemi apostołów i dbają o wszystkich wiernych powierzonych ich opiece.

Przekaz treści

O kim będziemy rozmawiać na dzisiejszej lekcji, dowiecie się wykonując zadanie.

Nauczyciel rozdaje dzieciom kartki z zadaniem. Uczniowie wykonują je i odczytują hasło – **BISKUP STANISŁAW** (załącznik nr 1).

Na dzisiejszej lekcji poznacie postać św. Stanisława – biskupa i męczennika, patrona Polski i Diecezji Płockiej.

Nauczyciel wyświetla na tablicy wizerunek św. Stanisława (slajd nr 2). Następnie zapisuje na niej temat lekcji: **Święty Stanisław – biskup i męczennik, patron Polski i Diecezji Płockiej**.

Uczniowie zapisują temat w zeszytach (dzieci z klasy I i II wklejają do zeszytu kartkę z napisanym tematem, przygotowaną przez katechetę – zał. nr 2). Następnie pod tematem przyklejają kartkę z rozwiązaniem zadaniem.

Przekaz treści połączony jest z prezentacją i opowiadaniem katechety.

Święty Stanisław urodził się w 1030 r. w Szczepanowie, dlatego jest również nazywany świętym Stanisławem Szczepanowskim. Był jedynym, długo wyczekiwany dzieckiem. Jego rodzice Bogna i Wielisław byli głęboko wierzącym małżeństwem. Mama urodziła Stanisława pod dębem (slajd nr 3) i obmyła go wodą ze

źródółka, które wkrótce uznano za cudowne (slajd nr 4). W miejscu narodzin Stanisława wybudowano kaplicę. W jej wnętrzu, tuż za ołtarzem, zachowany jest pień dębu, pod którym przyszedł na świat Stanisław (slajd nr 5). Chłopiec od najmłodszych lat pomagał rodzicom w gospodarstwie i chętnie się uczył. Rodzice, widząc cierpliwość i dociekliwość syna, posłali go do szkoły, co w tamtych czasach było rzadkością. Najpierw pobierał nauki w Krakowie i Gnieźnie, a potem za granicą (slajd nr 6). Po siedmiu latach nauki Stanisław wrócił do Krakowa. Mając około 25 lat przyjął święcenia kapłańskie. W wieku 35 lat, za zgodą księcia Bolesława Śmiałego, został wyświęcony na biskupa diecezji krakowskiej (slajd nr 7). Nowy biskup głosił słowo Boże nie tylko na terenie swojej diecezji, ale także na terenie całego kraju oraz dbał o budowę katedry na Wawelu. Jedną z legend związanych z jego życiem głosi, że biskup wskrzesił człowieka o imieniu Piotr, aby ten potwierdził przed sądem prawdziwość słów biskupa Stanisława (slajd nr 7). Włączał się w działalność charytatywną na rzecz ubogich, wdów i sierot. Ceniono go za wrażliwość na ludzką biedę i krzywdę. Wszystkich wiernych uważnie słuchał i cierpliwie im doradzał. Był szczerym i otwartym człowiekiem, kierującym się zasadami prawdy. Żył skromnie, a tym, co miał, dzielił się z potrzebującymi. Zjednywał sobie ludzi mądrością, łagodnością i wyrozumiałością.

Biskupa Stanisława cechowało wyjątkowe męstwo. Narażając się na konflikt z królem, krytykował postępowanie Bolesława Śmiałego, zarzucając mu okrucieństwo wobec poddanych i ich rodzin oraz niemoralne życie (slajd nr 8). Rzucił na króla klątwę, za co poniósł męczeńską śmierć. Zginął 11 kwietnia 1079 roku, kiedy wraz z innymi duchownymi odprawiał w kościele na Skałce Mszę Świętą przebłagalną za grzechy swoje i całego narodu, prosząc o nawrócenie króla. Do świątyni wkroczył król i zadał biskupowi cios mieczem w głowę (slajd nr 9). Za ten straszny czyn Bolesław utracił koronę i musiał uciekać na Węgry. Odwrócili się od niego nawet najwierniejsi poddani, a biskupa Stanisła-

wa zaczęto uważać za świętego męczennika. Tradycja mówi, że król Bolesław, chcąc przeprosić Boga za zabójstwo biskupa, jako pokutnik pieszo wyruszył do Rzymu, by błagać papieża o rozgrzeszenie. Jedną z legend podaje, że sam biskup Stanisław ukazał się królowi przed śmiercią i udzielił mu rozgrzeszenia (slajd nr 10).

Wieść o męczeństwie i odwadze biskupa rozniosła się szybko po całym kraju i poza jego granicami. Szczątki jego ciała pochowano w kościele na Skałce w Krakowie (slajd nr 11), a po 10 latach w uroczystej procesji przeniesiono do Katedry na Wawelu (slajd nr 12). 17 września 1253 roku papież Innocenty IV kanonizował biskupa Stanisława, czyli ogłosił go świętym.

Święty Stanisław jest patronem Polski i głównym patronem Diecezji Płockiej. W Polsce św. Stanisława biskupa i męczennika wspominamy 8 maja. W tym dniu, z Katedry na Wawelu sprzed grobu świętego, wyrusza procesja do kościoła na Skałce, miejsca jego męczeństwa (slajd nr 13 i 14). W ikonografii święty przedstawiony jest w stroju pontyfikalnym (tj. stroju biskupim). Jego atrybutami, czyli symbolami są: miecz, palma męczeńska, a u stóp wskrzeszony Piotrowin (slajd nr 15).

Katecheta dla utrwalenia poznanych wiadomości wyświetla dzieciom fragment filmu „Święty Stanisław ze Szczepanowa” z serii „Aureola” (Wyd. Promyczek).

Link do filmu: <https://www.youtube.com/watch?v=ZbzQ3gly6jQ>

Interioryzacja

Święty Stanisław stawał w obronie słabszych i pokrzywdzonych. Gdy król postępował niezgodnie z nauką Chrystusa i dręczył swoich poddanych, nie bał się go upomnieć, za co poniósł męczeńską śmierć. Starajmy się w swoim życiu naśladować biskupa Stanisława, krocząc jego drogą do świętości.

Uczniowie śpiewają wspólnie piosenkę: Promyczki Dobra – Aureola? Aureola!

Link do piosenki: https://www.youtube.com/watch?v=zEyUfF_ihVg

Podsumowanie

Uczniowie klas III-IV – rozwiązują krzyżówkę, wyjaśniają hasło i wklejają do zeszytu (zał. nr 3).

Uczniowie klas I-II – zakreślają wyrażenia związane z życiem św. Stanisława (zał. nr 4) i wklejają kartę pracy do zeszytu.

Na koniec uczniowie wykonują zadanie na platformie LearningApps.

Link do zadania: <https://learningapps.org/display?v=p6zke76ya24>

Praca domowa

Narysuj jeden z atrybutów św. Stanisława (klasa I).

Ułóż krótką modlitwę, w której poprosisz za wstawiennictwem świętego Stanisława o pokój i miłość w naszej Ojczyźnie i na świecie. (klasy II-IV).

Postaraj się naśladować biskupa Stanisława, stając w obronie słabszych i pokrzywdzonych (klasy I-IV).

KATECHEZY DLA UCZNIÓW KLAS V-VIII SZKOŁY PODSTAWOWEJ

p. Renata Zuzanna Jarosik

Temat: Nieść światło Chrystusa światu. Bazylika kolegiacka w Pułtusk przykładem chrześcijańskiego dziedzictwa kultury w Diecezji Płockiej

Cel ogólny

Poznanie historii bazyliki pułtuskiej oraz zachęta do dawania świadectwa wiary swoim życiem, troski o chrześcijańskie zabytki i niesienia ludziom światła Chrystusa.

Cele szczegółowe

Uczeń:

- zna fragment z Pisma Świętego Mt 5, 13 – 16 i uzasadnia konieczność dawania świadectwa wiary na podstawie tego fragmentu;
- podaje definicję słów: bazylika, polichromia, sklepienie pułtuskie;
- wymienia różne dzieła kultury i uznaje wartość zabytków chrześcijańskich, jako wyraz relacji człowieka wierzącego z Panem Bogiem;
- opowiada krótko historię powstania bazyliki pułtuskiej;
- wymienia najważniejsze zabytki bazyliki;
- wskazuje na zadania chrześcijan w świecie i czuje się odpowiedzialny za dawanie świadectwa wiary;
- modli się za Kościół, uczestniczy w życiu Kościoła, wyraża potrzebę troski o zabytki chrześcijańskie, podejmuje staranie, by swoim zachowaniem świadczyć o Chrystusie.

Metody i formy pracy

Słoneczko, analiza tekstu biblijnego, wizualizacji, analiza tekstu o bazylice, prezentacja power point, pytania – odpowiedzi, odgadywanie słowa z liter, rozmowa kierowana.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte – fragment Mt 5, 13 – 16; tekst o historii bazyliki w Pułtusk; prezentacja power point ze zdjęciami pułtuskiej świątyni, karta pracy, karty z pytaniami na podsumowanie, opcjonalnie pojemnik z solą, lartarka, kolorowe kartki A4 przecięte na pół, arkusz szarego papieru, fragment Ewangelii Mt 5, 16 wydrukowany na kartce A4 lub większej.

Punkt wyjścia

Odkrywamy, jakie elementy składają się na pojęcie „kultura” – katecheta prowadzi uczniów na odpowiedzi pytaniami pomocniczymi. Pomysły uczniów można zapisać na tablicy w formie słoneczka. Mogą to zrobić uczniowie.

Dochodzimy do wniosku, że są to: obrazy, pomniki, literatura, architektura, muzyka, stroje.

Rozmowa: Katecheta odczytuje definicję słowa „kultura”, pochodzącą z Encyklopedii PWN.

„**Kultura** to całościowy materialny i duchowy dorobek ludzkości, gromadzony, utrwalany i wzbogacany w ciągu jej dziejów, przekazywany z pokolenia na pokolenie. W skład tak pojętej kultury wchodzi nie tylko wytwory materialne i instytucje społeczne, ale także zasady współżycia społecznego, sposoby postępowania, wzory, kryteria ocen estetycznych, moralnych, przyjęte w danej zbiorowości i wyznaczające obowiązujące zachowania” (Encyklopedia PWN).

Katecheta zadaje pytanie:

Co ludzie przekazują, tworząc konkretne dzieła sztuki? Co przez nie wyrażają?

– swoje przekonania, poglądy, uczucia, wartości.

Przekaz treści

Odczytanie Słowa Bożego:

Posłuchajcie, co Pan Jezus mówi do swoich uczniów, czyli do nas.

Wysłuchajcie teraz Słowa Bożego (katecheta prosi uczniów o powstanie i odczytuje fragment Ewangelii) Mt 5, 13 – 16.

„Wy jesteście solą dla ziemi. Lecz jeśli sól utraci swój smak, czymże ją posolić? Na nic się już nie przyda, chyba na wyrzucenie i podeptanie przez ludzi. Wy jesteście światłem świata. Nie może się ukryć miasto położone na górze. Nie zapala się też światła i nie stawia pod korcem, ale na świeczniku, aby świeciło wszystkim, którzy są w domu. Tak niech świeci wasze światło przed ludźmi, aby widzieli wasze dobre uczynki i chwalili Ojca waszego, który jest w niebie.”

Analiza Słowa Bożego:

– Jak Pan Jezus nazywa swoich uczniów?

– Jakie zadania ma sól? (katecheta może pokazać sól w naczyniu) – nadaje i polepsza smak, konserwuje (katecheta może wyjaśnić uczniom, iż bycie solą w czasach biblijnych oznaczało, że ktoś lub coś jest największą wartością danej społeczności).

– Jakie zadania, jaką rolę spełnia światło? (katecheta może zapalić latarkę) – wskazuje drogę, chroni przed zabłądzeniem, przed zrobieniem sobie krzywdy.

– Jak myślicie, dlaczego Pan Jezus porównuje swoich uczniów do soli i do światła? – mamy wskazywać innym drogę, sprawiać, że nasze życie i życie innych ludzi będzie „smaczne” czyli dobre, radosne, pełne pokoju. Dzięki temu, że żyjemy blisko Jezusa, możemy nieść Go ludziom.

– Jakie zadanie daje nam Pan Jezus w tym słowie? – abyśmy świecili światłem Jezusa przed ludźmi tak, by widzieli nasze dobre uczynki i chwalili Boga. Pan Jezus chce być obecny w tym świecie dzięki życiu chrześcijan, jak również dzięki ich pracy i talentom.

Mini wykład:

Zaczęliśmy naszą katechezę od pojęcia „kultura” i wymieniliśmy elementy, które się na nią składają. Chrześcijańskie dzieła kultury są również wyrazem przekonania, że jesteśmy jako chrześcijanie solą dla ziemi i światłem dla świata. Są odpowie-

dzą na Boże Słowo. Chrześcijanie tworzyli na przestrzeni wieków różne dzieła kultury. Sercem tej kultury jest Jezus Chrystus i Jego nauczanie. Ludzie, którzy uwierzyli Chrystusowi, nie mogli tej wiary zatrzymać dla siebie. Chcieli ją przekazywać dalej. Wyrażali swoją wiarę w Pana Boga. Chcieli pomóc innym poznać Pana Boga, kochać Go i szanować. Chcieli w tych miejscach tworzyć i budować wspólnotę uczniów Jezusa czyli Kościoł. Przejawem tego były licznie wznoszone kościoły i rozwój sztuki: malarstwa, rzeźby, architektury.

Dziś poznamy bardzo ważny zabytek kultury chrześcijańskiej w naszej diecezji, który jest świadectwem wiary i miłości ludzi do Pana Boga (można w tym miejscu przypomnieć, do jakiej diecezji należymy i jak nazywa się biskup diecezji).

Katecheta proponuje krótką zabawę:

Zanim jednak przedstawię wam to dzieło, proszę, abyście wyjęli długopisy i zapisywali litery, o które poproszę.

Trzecia litera w słowie DOBROĆ B

Trzecia litera w słowie WIARA A

Czwarta litera w słowie NADZIEJA Z

Druga litera w słowie ŻYCZLIWOŚĆ Y

Szósta litera w słowie CIERPLIWOŚĆ L

Druga litera w słowie MIŁOŚĆ I

Czwarta litera w słowie SPOKÓJ K

Druga litera w słowie ŁAGODNOŚĆ A

Jakie słowo powstało? – BAZYLIKA

Katecheta wyjaśnia znaczenie tego słowa:

Nazwa *bazylika* na początku związana była z formą architektoniczną konkretnego budynku kościoła. Tą nazwą określa się chrześcijańską świątynię wielonawową. To taka konstrukcja, która posiada wyższą nawę główną i niższe nawy boczne. Sama nazwa pochodzi od greckiego słowa basilikos, co oznacza *królewski*. Tytuł taki w czasach współczesnych dana świątynia otrzymu-

je z nadania Papieża. Dzieli się je na bazyliki mniejsze i większe. Nazwę tę (tytuł) otrzymuje kościół, który wyróżnia się wartością zabytkową, liturgiczną, pielgrzymkową i duszpasterską. Jest to świątynia, która pełni wyjątkową rolę w życiu Kościoła w całej diecezji (wydrukowaną krótką wersję tej definicji można wywiesić na tablicy).

Zapoznamy się dziś z historią pięknej bazyliki w Diecezji Płockiej – Bazyliki Kolegiackiej pw. Zwiastowania Najświętszej Maryi Panny w Pułtusk.

Każdy uczeń otrzymuje wydrukowany tekst, dotyczący bazyliki w Pułtusk (zał. nr 1). Katecheta może poprosić uczniów o głośne przeczytanie lub sam przeczytać tekst. W trakcie czytania katecheta pokazuje załączoną prezentację ze zdjęciami (zał. nr 2) i krótko wyjaśnia, co jest widoczne na danym slajdzie.

Uczniowie pod kierunkiem katechety wypełniają kartę pracy na podstawie przeczytanego tekstu (zał. nr 3).

Interioryzacja

Pan Jezus także do nas kieruje słowa:

„Niech świeci wasze światło przed ludźmi, aby widzieli wasze dobre uczynki i chwalili Ojca waszego, który jest w niebie” (Mt 5,16).

Katecheta zawiesza na środku tablicy wydrukowany powyższy fragment z Pisma Świętego. Ważne jest, aby był widoczny z daleka. Może być zawieszony na arkuszu brystolu lub szarego papieru.

Praca w parach:

Zastanówcie się teraz w parach, w jaki sposób możecie budować Kościół i dawać świadectwo swojej wiary? Jakie to będą uczynki? Jakie postawy? Jak chcecie żyć, aby wypełnić te słowa Pana Jezusa? Jak możecie troszczyć się o chrześcijańskie zabytki w waszej okolicy?

Katecheta rozdaje wszystkim parom kartki kolorowego papieru. Uczniowie zapisują pomysły dużymi, drukowanymi literami, najlepiej czarnym markerem. Gdy są gotowi, podchodzą do tablicy i zawieszają swoje kartki wokół słów Pana Jezusa. Katecheta może w międzyczasie pomagać indywidualnie uczniom i zadawać pytania pomocnicze.

Wśród odpowiedzi mogą znaleźć się pomysły, takie jak: *modlić się za Kościół, przyjmować Komunię świętą, żyć blisko Pana Jezusa, dbać o zabytki chrześcijańskie, pomagać ludziom, być życzliwym dla siebie wzajemnie w klasie, czytać Pismo Święte, poznawać Pana Jezusa...*

Katecheta krótko podsumowuje ten etap pracy uczniów.

Krótką medytacją: Katecheta uspokaja uczniów, prosi o chwilę skupienia i ciszę.

Popatrz na Słowo Boże i pomyśl przez chwilę, do czego wzywa cię Pan Jezus?

Komu chcesz zanieść światło Pana Jezusa, dla kogo szczególnie możesz być dobry w najbliższym czasie?

Podziękuj Panu Jezusowi za Kościół, za wspólnotę, w której możesz Go poznawać i kochać.

Podziękuj za miłość Pana Jezusa do Ciebie, którą otrzymujesz przez sakramenty.

Poproś Pana Jezusa w osobistej modlitwie, aby pomógł ci być światłem dla twoich bliskich, dla kolegów i koleżanek.

Krótką medytację kończymy słowami „Chwała Ojcu i Synowi, i Duchowi Świętemu...”

Podsumowanie

Katecheta przygotowuje wcześniej kartki z pytaniami, nakleja je na kolorowe podkładki z papieru technicznego. Pokazując kartkę z pytaniem konkretnemu uczniowi, prosi o głośne jego odczytanie i krótką odpowiedź. Jedno pytanie może być zadane kilorgu uczniom.

- Jakie słowa zapamiętałeś z dzisiejszej lekcji?
- Co każdy uczeń powinien zapamiętać z dzisiejszej katechezy?

- Wymień trzy skojarzenia związane z dzisiejszą katechezą.
- Co ci się podobało na lekcji i dlaczego?
- Co cię dziś zaskoczyło na lekcji?
- Jak możesz zastosować wiedzę zdobytą na tej lekcji?
- Do czego czujesz się zachęcony po tej lekcji?
- Jak myślisz, dlaczego treści z tej lekcji są ważne?

Zapis do zeszytu

Zapis tematu i wklejenie karty pracy do zeszytu. Przepisanie z tablicy fragmentu z Pisma Świętego.

Praca domowa

Wyszukaj jeden dowolny zabytek kultury związany z chrześcijaństwem. Jeśli masz możliwość, wydrukuj jego zdjęcie i wklej do zeszytu. Może to być obraz, rzeźba lub budynek kościoła. Opisz ten zabytek minimalnie w 4, a maksymalnie w 10 zdaniach.

p. Emilia Wrzeszczyńska

Temat: Sztuka średniowiecza na przykładzie Diecezji Płockiej, w czasach biskupa Aleksandra z Malonne (1129–1156)

Cel ogólny

Zapoznanie z postacią biskupa Diecezji Płockiej Aleksandra z Malonne oraz jego zasługami w sztuce i architekturze sakralnej średniowiecznego Płocka.

Cele szczegółowe

Uczeń:

- wie, kim był biskup Aleksander z Malonne oraz wymienia jego dokonania w dziedzinie sztuki sakralnej;
- wie, że katedra w Płocku i opactwo w Czerwińsku zostały wzniesione dzięki działalności biskupa Aleksandra z Malonne;
- zna historię powstania Drzwi Płockich.

Metody i formy pracy

Pogadanka, rozmowa kierowana.

Środki dydaktyczne

Krótkie filmy o katedrze płockiej, Drzwiach Płockich, klasztorze w Czerwińsku, projekcja zdjęć przedstawiających katedrę, Drzwi Płockie oraz postać biskupa Aleksandra z Malonne.

Punkt wyjścia

Katecheta przedstawia temat oraz cele katechezy. Pyta uczniów o znanych im biskupów płockich. Prosi, aby przypomnieli sobie, jaką rolę odgrywają biskupi w diecezjach, za co są odpowiedzialni.

Przekaz treści

Katecheta opowiada życiorys Aleksandra z Malonne i omawia jego dokonania w dziedzinie architektury sakralnej Diecezji Płockiej.

Biskup Aleksander urodził się w Malonne (dzisiejsza Belgia) w prowincji Namur. Dokładna data jego urodzin nie jest znana (przyjęto, że mógł się urodzić pod koniec XI w.). Wywodził się z rodu rycerskiego. W 1129 roku został biskupem w Płocku, jako piąty po zmarłym biskupie Szymonie. Ścisłe współpracował z książętami Mazowsza: Bolesławem Krzywoustym i Bolesławem IV Kędzierzawym.

Aleksander przeszedł do historii jako mecenas sztuki; bardzo zasłużył się dla polskiej architektury sakralnej XII wieku. Wzniósł pierwszą murowaną katedrę na Mazowszu, która była konsekrowana w 1144 roku.

Link katedra płocka: https://www.youtube.com/watch?v=_Y4Qr5t8mic&t=15s

Aleksander Malonne zamówił brązowe drzwi do katedry. Zostały odlane w Magdeburgu w latach 1152–1154, prawdopodobnie za pośrednictwem arcybiskupa magdeburgskiego Wichmana. Okoliczności fundacji nie są bliżej znane. Drzwi wykonał niejaki Riquinus prawdopodobnie z pomocnikiem Waismuthem. Drzwi przeznaczone były do głównego wejścia do katedry. Ich kopia powstała w 1981 roku, ponieważ oryginał został zrabowany z Płocka w 1262 r. przez Prusów i Litwinów, którzy nieustannie najeżdżali miasto.

Link Drzwi Płockie i ich krótka historia: <https://www.youtube.com/watch?v=DcWqAwMQGco>

Oprócz katedry w Płocku bp Aleksander z Malonne wniósł opactwo w Czerwińsku (1130-1140).

Link klasztor w Czerwińsku nad Wisłą: <https://www.youtube.com/watch?v=25jzba2Mvpo>

Biskup Aleksander popierał również inne dziedziny sztuki. Sprowadził do Płocka z Saksonii malarza Guntera, który malował strop w katedrze. Doskonale wyposażył liturgicznie wznoszone przez siebie świątynie. Założył skryptorium przy katedrze i sprowadził z zagranicy rękopisy, których duża część przetrwała do dziś. Jako wybitny mecenas sztuki biskup Aleksander włączył Mazowsze w krąg kultury zachodniej. Sprawił, że Płock stał się ważnym ośrodkiem renesansu, który promieniował na inne dzielnice Polski. Jedynym wizerunkiem, który przedstawia biskupa Aleksandra z Malonne, i który przetrwał do naszych czasów, jest płaskorzeźba na jednej z kwater Drzwiach Płockich. Biskup zmarł 9 marca 1156 roku.

Interioryzacja

Katecheta wprowadza uczniów w modlitwę.

Nasza Diecezja Płocka będzie obchodzić jubileusz 950 lat istnienia. Dlatego też pomódlmy się za wszystkich biskupów, kapłanów, diakonów, osoby konsekrowane i świeckich tworzących tę wspólnotę. **Prośmy również o dobre przeżycie jubileuszu powstania diecezji płockiej.**

W ciszy uczniowie odmawiają modlitwę.

Podsumowanie

Katecheta, zadając uczniom pytania, pomaga im utrwalić i powtórzyć poznane treści z lekcji.

- Kim był Aleksander z Malonne?
- W jaki sposób przyczynił się do rozwoju Diecezji Płockiej?
- Wymień budynki sakralne, które powstały dzięki niemu w Diecezji Płockiej.

Zapis do zeszytu

Biskup Aleksander urodził się w Malonne (dzisiejsza Belgia) w prowincji Namur. W roku 1129 został biskupem w Płocku. Przeszedł do historii jako gorliwy pasterz Diecezji Płockiej, budowniczy kościołów i mecenas sztuki. Łączył słowiańskie plemiona z krajami kultury zachodniej.

Praca domowa

Ułóż krzyżówkę z hasłem *Diecezja Płocka*.

p. Jarosław Jankowski

Temat: Płocki męczennik – konflikt księdza Jana Czapli z księciem Konradem Mazowieckim

Cel ogólny

Zrozumienie historycznego kontekstu konfliktu między księdzem Janem Czaplą, a księciem Konradem Mazowieckim. Rozwijanie u uczniów umiejętności analizy sytuacji konfliktowej w kontekście wartości chrześcijańskich. Kształtowanie postawy odwagi w chwili śmierci.

Cele szczegółowe

Uczeń:

- opowiada o postaciach księdza Jana Czapli i księcia Konrada Mazowieckiego;
- rozumie przyczyny konfliktu między duchowieństwem a władzą świecką;
- ocenia postawę i działanie księdza Czapli;
- wyraża refleksję nad konsekwencjami konfliktu dla Kościoła i społeczeństwa.

Metody i formy pracy

Wykład dialogowy – wprowadzenie do kontekstu historycznego, analiza źródeł historycznych – tekstów, dokumentów związanych z konfliktem, grupowa dyskusja – omówienie postaci księdza Czapli i księcia Konrada, przyczyn konfliktu oraz jego skutków, dramatyzacja – uczniowie przygotowują i prezentują krótką scenkę, przedstawiającą kluczowe wydarzenia z konfliktu, praca w parach – analiza fragmentów tekstów źródłowych, podsumowanie i prezentacja wyników przez uczniów, kreatywne zadania plastyczne – stworzenie plakatu lub ilustracji przedstawiającej postacie i wydarzenia z konfliktu.

Środki dydaktyczne

Prezentacja ilustracji z epoki (zał. nr 1), teksty źródłowe, dokumenty związane z konfliktem (zał. nr 2), mapa historyczna Mazowsza (zał. nr 3).

Punkt wyjścia

Jak można uszczegółowić pytanie: Dlaczego ksiądz Jan Czapla popadł w konflikt z księciem Konradem Mazowieckim?

Przekaz treści

Czytanie fragmentu Ewangelii według św. Mateusza (Mt 25,40)

Wprowadzenie do kontekstu historycznego Mazowsza w okresie średniowiecza. Krótka prezentacja postaci księdza Jana Czapli i księcia Konrada Mazowieckiego. Wykład na temat konfliktu między duchowieństwem a władzą świecką w XIII wieku. Analiza postaci księdza Czapli i jego działań. Omówienie decyzji i działań księcia Konrada wobec duchowieństwa. Dramatyzacja – prezentacja scenki ukazującej kluczowe momenty konfliktu.

Debaty w małych grupach – na temat etycznych dylematów związanych z postawą księdza Czapli i księcia Konrada.

Kreatywne zadania plastyczne – tworzenie plakatu przedstawiającego główne postacie i wydarzenia.

Interioryzacja

Powiązanie wydarzeń historycznych z wartościami chrześcijańskimi. Zachęta do refleksji nad współczesnymi sytuacjami, w których wiara może być poddana próbie.

Podsumowanie

Podsumowanie głównych kwestii omawianych na katechezie i zapisanie krótkiej notatki w zeszytcie. Rozwiązanie krzyżówki dotyczącej osoby księdza Jana Czapli (zał. nr 4). Modlitwa o pojednanie i zrozumienie między różnymi sferami życia społecznego (zał. nr 6).

Praca domowa

Rozszyfruj wyrazy (zał. nr 5).

p. Magdalena Butkiewicz

Temat: Parafia św. Tomasza Apostoła w Dzierżeninie – historia i teraźniejszość

Cel ogólny

Zapoznanie uczniów z historią parafii św. Tomasza Apostoła w Dzierżeninie, wzmocnienie poczucia więzi z Kościołem lokalnym oraz kształtowanie postawy dumy z powodu przynależności do Kościoła i parafii oraz odpowiedzialności za dobro wspólne.

Cele szczegółowe

Uczeń:

- wie, do jakich struktur organizacyjnych należy kościół parafialny w Dzierżeninie;
- rozumie pojęcia: diecezja, dekanat, parafia, biskup, proboszcz;
- opowiada historię kościoła parafialnego w Dzierżeninie;
- przeżywa przynależność do wspólnoty Kościoła lokalnego;
- podejmuje działania na rzecz wspólnoty lokalnej, bierze udział w akcjach i dziełach organizowanych przez parafię.

Metody i formy pracy

Wykład informacyjny, praca z tekstem: wspólne czytanie tekstu, studium wybranego przypadku, rozmowa kierowana, uproszczona burza mózgów.

Środki dydaktyczne

Tekst na temat historii parafii, ćwiczenie z wyrazami do uzupełnienia przygotowane na kartce dla każdego ucznia (powinno zostać wklejone do zeszytu), zeszyty uczniów, laptop z rzutnikiem multimedialnym umożliwiający pokazanie uczniom zdjęcia.

Punkt wyjścia

Kościół w Dzierżeninie ma piękną historię, którą parafianie powinni znać i którą mają prawo się szczylić. Przynależność do wspólnoty Kościoła lokalnego jest powodem do dumy. Należy aktywnie włączać się w dzieła prowadzone przez parafię.

Przekaz treści

Kościół i parafia w Dzierżeninie należą do Diecezji Płockiej. Diecezja ta (jednostka administracyjna – podstawowa forma Kościoła partykularnego, podlegająca władzy biskupa) ustanowiona została w 1075 roku, a zreorganizowana 25 marca 1992 r. przez papieża Jana Pawła II bullą *Totus Tuus Poloniae populus*. Gospodarzem diecezji jest bp Szymon Stułkowski.

Parafia w Dzierżeninie wchodzi w skład dekanatu serockiego, czyli mniejszej niż diecezja jednostki organizacyjnej Kościoła, z siedzibą w Serocku. Dziekanem jest proboszcz parafii św. Anny w Serocku – ks. Dariusz Rojek.

Parafia w Dzierżeninie powstała prawdopodobnie w XIII wieku. W dokumentach z 1249 roku wzmiankowany jest kapelan w Dzierżeninie. Wiadomo, że Dzierżenin już na początku XIII wieku wchodził w skład posiadłości biskupstwa płockiego. Decyzja biskupa płockiego Ścibora z Radzymina dotycząca dziesięcin należnych parafii w 1389 roku świadczy o tym, że w XIV wieku istniał tu kościół pw. św. Tomasza.

Na podstawie informacji z 1609 roku wiadomo, że istniejący drewniany kościół był konsekrowany (poświęcony) w 1464 roku. Świątynia przetrwała do początków XVIII wieku. W 1715 r. bp Ludwik Załuski zbudował nową świątynię, powiększoną i odnowioną w 1872 r. Wynika z tego, że pod koniec XVII wieku parafia prężnie się rozwijała. W roku 1741 bp Antoni Dembowski konsekrował portatył do bocznego ołtarza Matki Bożej, w którym wizerunek Maryi z Dzieciątkiem Jezus był ozdobiony dwiema srebrnymi koronami. Portatył jest to przenośny ołtarz,

który składał się z czworobocznej kamiennej płyty, mógł być wyposażony w uchwyty do przenoszenia, aby księża mieli możliwość wykorzystywania go w czasie podróży lub podczas odprawiania Mszy świętych w terenie (np. w czasie udzielania sakramentów osobom chorym, podczas mszy i nabożeństw na polach bitew, w czasie wojny). Biedni, umęczeni wojnami ludzie gromadzili się w kościele parafialnym na chwałę Bożą, modląc się i pielęgnując katolicką tradycję i obyczaje.

W 1910 r. ks. Michał Sawicki rozpoczął prace związane z budową nowego, murowanego kościoła w Dzierżeninie. Dokończył je ks. Jan Dobecki w 1917 roku. Nową świątynię konsekrował bp Antoni Julian Nowowiejski w roku 1925. Podczas II wojny światowej kościół został poważnie uszkodzony, zwłaszcza w czasie działań prowadzonych w 1944 roku przez armie okupantów.

Po wojnie przeprowadzono niezbędne remonty, a w 1959 r. pokryto kościół blachą. Po zakończeniu prac 21 sierpnia 1964 roku bp Bogdan Sikorski dokonał poświęcenia kościoła.

Zdjęcie kościoła – fot. 1

W 2015 roku parafię odwiedził obraz Matki Bożej Częstochowskiej. W czasie tej uroczystości ówczesny proboszcz parafii, ks. kan. Kazimierz Kozicki, mówił: „Dziś, zapatrzeni w Twoje oblicze, Najdroższa Matko, dostrzegamy wielkie zatroskanie o każdego z nas. Ty znasz nasze kłopoty i nasze troski. Znasz kłopoty rodziców, młodzieży, dzieci i kapłanów. Znasz kłopoty ludzi samotnych i cierpiących. Cierpisz z ludźmi chorymi. Znasz nasze przewinienia i słabości. Powiedz, powiedz swojemu Synowi o naszym trudnym i skomplikowanym życiu małżeńskim, rodzinnym i zawodowym. O braku pracy i ciężkich chorobach. Powiedz Mu, że chcemy pracować i modlić się dla naszej ukochanej ojczyzny”. Słowa, które pasterz wygłosił w trakcie uroczystości, wskazują, że tutejsi kapłani zawsze byli blisko związani z parafianami, znali trudy ich życia, wiedzieli, z jakimi problemami borykają się członkowie lokalnej wspólnoty i starali się wskazać im chrześci-

jańską drogę rozwiązania wszelkich trudności – modlitwę, wzajemne wsparcie i przynależność do wspólnoty.

Od lat parafianie hojnie wspomagają hospicjum Caritas w Pułtusk. Z okazji nawiedzenia parafii przez Cudowny Obraz złożone zostały dary materialne, przekazane do tej placówki.

W 2019 roku budynek kościoła parafialnego w Dzierżeninie został wpisany do rejestru zabytków nieruchomych Województwa Mazowieckiego. Od tej pory wszelkie prace remontowe, wykonywane przy świątyni, wymagają zgody konserwatora zabytków.

Przez wiele lat proboszczem parafii był ks. kan. Kazimierz Kozicki. Jego następcą i obecnym gospodarzem tej parafii jest ks. Krzysztof Biernat.

Interioryzacja

Parafia to wspólnota ludzi wierzących, którzy zamieszkują określone terytorium. W kościołach parafialnych wierni wspólnie się modlą. Mają możliwość brania udziału w różnych inicjatywach, do których zachęca ksiądz proboszcz, a może to być nie tylko udział w nabożeństwach, ale też uczestnictwo w spotkaniach różnych grup parafialnych albo aktywny wolontariat. Zaangażowanie w dodatkowe przedsięwzięcia pomaga w umacnianiu więzi z parafią, ale też z innymi osobami, które spotyka się na swojej życiowej drodze. Aby godnie reprezentować swoje środowisko, a także w pełni móc działać na rzecz swojego Kościoła lokalnego, należy dobrze poznać jego historię – dzieje swojej parafii. Wśród osób, które zawsze mogą liczyć na wsparcie duchowe i materialne ze strony wspólnoty parafialnej w Dzierżeninie, są m.in. pacjenci hospicjum w Pułtusk. W 2015 roku, podczas nawiedzenia parafii przez Cudowny Obraz, przekazano tam hojne wsparcie. Czym zajmuje się hospicjum? Dlaczego wspieranie osób przewlekle chorych jest ważne w życiu chrześcijanina? Przewlekła choroba sprawia, że cierpi nie tylko ciało człowieka, ale też jego dusza – ludzie długo i nieuleczalnie chorujący często czują się niepotrzeb-

ni, mają wrażenie, że przeszkadzają bliskim w normalnym życiu, ponieważ wymagają ich stałej opieki – wydaje im się, iż są „kulą u nogi” dla swoich najbliższych. Przechodzą różnego rodzaju kryzysy duchowe. Możliwość porozmawiania z kimś, kto przypomni im o tym, że są ważni i potrzebni, kto choć na chwilę pozwoli im zapomnieć o codziennych troskach i cierpieniach, może być niezwykle cennym wsparciem. Praktykowanie miłości bliźniego, poprzez zaangażowanie we wspierane przez parafię akcje charytatywne m.in. na rzecz osób chorych, pomaga kształtować poczucie obowiązku, przynależności do wspólnoty, stawać się lepszym człowiekiem, lepszym chrześcijaninem. W jaki sposób można się włączyć w pomoc hospicjum? Jakie inne instytucje wspierane są przez dzierżenińską parafię?

Podsumowanie

Każdy człowiek jest związany ze wspólnotą lokalną, z której wyrasta. Dla osób mieszkających na terenie parafii pw. św. Tomasza Apostoła w Dzierżeniu ważne powinno być poznanie dziejów świątyni i losów wspólnoty parafialnej, które mają piękną i długą historię. Wspólnotę tę buduje nie tylko niedzielne jednoczenie się wiernych wokół ołtarza podczas Mszy świętych, ale także włączanie parafian do różnego rodzaju akcji umacniających poczucie przynależności do wspólnoty, dających poczucie wsparcia i rozwijających odpowiedzialność za bliźniego. Parafia w Dzierżeniu istnieje od końca XIII wieku. Kościół parafialny wielokrotnie wymagał remontów i rozbudowy. Po zakończeniu II wojny światowej świątynię trzeba było odbudować z powodu znacznych uszkodzeń, do których doszło w 1944 roku. Stojący dzisiaj kościół jest imponujący i wpisany został do rejestru zabytków. Niemniej jednak nie tylko wygląd świątyni świadczy o prężnym działaniu wspólnoty parafialnej, jej bogobojności i hojności. Ważne jest także zaangażowanie ludzi na rzecz innych, potrzebujących pomocy materialnej oraz – przede wszystkim – wsparcia duchowego. Peł-

na świadomość tego, że modlitwa w intencji osób potrzebujących oraz wsparcie duchowe są niezwykle ważnym aspektem niesienia pomocy, sprawia, że parafianie z Dzierżenina chętnie wspierają inicjatywy podpowiadane im przez duszpasterza.

Zapis do zeszytu

Uzupełnij poniższe zdania tak, aby powstała notatka. Wykorzystaj informacje przekazane w tekście na temat historii parafii:

Parafia pw. Tomasza Apostoła w Dzierżeniu wchodzi w skład dekanatu ..... w Diecezji ..... Pierwsze wzmianki o kapelanach z Dzierżenina pochodzą z końca ..... wieku. Obecnie istniejący kościół to świątynia odbudowana po II wojnie światowej, a konsekrowana ..... Proboszczem parafii, czyli jej gospodarzem, od 2018 roku jest ks. ....

Praca domowa

Podczas pobytu w kościele parafialnym w czasie niedzielnej Mszy świętej zwróć uwagę na obrazy i rzeźby znajdujące się w świątyni. Które z postaci przedstawiają?

Posłuchaj uważnie ogłoszeń parafialnych, które wygłaszane są po zakończeniu niedzielnej mszy świętej. Do jakich inicjatyw i aktywności zachęca swoich parafian ksiądz proboszcz?

W jaki sposób można aktywnie włączać się w działalność charytatywną, prowadzoną przy parafii lub przez nią?

KATECHEZY DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PONADPODSTAWOWYCH

ks. Jacek Prusiński

Temat: Patron Płocka – Święty Zygmunt atrakcyjny dla młodzieży XXI wieku?

Cel ogólny

Ukazanie postaci św. Zygmunta, patrona Płocka jako przykładu nawrócenia i wiary aż do męczeńskiej śmierci oraz kształtowanie postawy odpowiedzialności za własną wiarę i uwrażliwienie na nią.

Cele szczegółowe

Uczeń:

- podaje najważniejsze fakty z życia św. Zygmunta;
- wymienia cechy płockiej hermy;
- kształtuje w sobie postawę troski o wiarę i własne nawracanie się;
- wymienia cechy św. Zygmunta aktualne do dziś.

Metody i formy pracy

Wykład, pokaz medialny, praca w grupach z tekstem, pogadanka.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, tablica multimedialna, Litania do św. Zygmunta, biografia św. Zygmunta, zdjęcie hermy św. Zygmunta.

Punkt wyjścia

Zaprezentowanie na tablicy zdjęcia hermy św. Zygmunta (aneks 1) i postawienie pytania: kim był św. Zygmunt?

Przekaz treści

Omówienie przez nauczyciela hermy św. Zygmunta (aneks 1), praca w grupach – kilka grup pracuje z tekstem życiorysu świętego (aneks 2), a inne grupy z Litaniami do św. Zygmunta (aneks 3): wybór przez każdą grupę dwóch/trzech cech aktualnych dla współczesnych ludzi i zapisanie ich na tablicy.

Interioryzacja

Tekst z Pisma Świętego (aneks 4 – Mt 10 – wybrane fragmenty) – zapowiedź prześladowań chrześcijan, modlitwa za prześladowanych chrześcijan (aneks 5), ewentualnie poprzedzone współczesnymi danymi (aneks 6).

Podsumowanie

Krótkie pytania do uczniów podsumowujące katechезę np. o hermie, szczegóły z życia św. Zygmunta....

Zapis do zeszytu

Cechy/postawy św. Zygmunta aktualne do dziś (efekt pracy w grupach).

Praca domowa

Odwiedzenie Muzeum Diecezjalnego i sfotografowanie hermy oraz innych najważniejszych eksponatów związanych z Płockiem i św. Zygmuntem lub odwiedzenie strony Muzeum Diecezjalnego i wykonanie tego samego zadania albo znalezienie miejsc związanych ze św. Zygmuntem w Diecezji Płockiej.

ks. Sebastian Krupniewski

Temat: Moja postawa wobec krzyża na co dzień

Cel ogólny

Kształtowanie postawy szacunku wobec krzyża Chrystusa i wychowanie do odważnego dawania świadectwa o swojej wierze w Jezusa.

Cele szczegółowe

Uczeń:

- uzasadnia, dlaczego ma bronić krzyża świętego i uznaje za wielką wartość świadectwo obrony krzyża;
- zna historię bł. Abp. A. J. Nowowiejskiego;
- modli się o zachowanie krzyża w przestrzeni publicznej.

Metody i formy pracy

Praca w grupach i rozmowa z uczniami, analiza tekstu świadectwa, prezentacja wypowiedzi papieża Jana Pawła II o obronie krzyża i medytacja nad pytaniem, o jego apel do Polaków.

Środki dydaktyczne

Projektor, ekran, komputer, głośniki, kartki z tekstami, tablica, Internet.

Punkt wyjścia

Katecheta: Na osi czasu, którą narysujecie w zeszytach (a katecheta rysuje ją na tablicy), zaznaczcie poszczególne daty (zapisujemy same daty):

- 966 r. – Polska przyjmuje chrzest,
- 968 r. – w Polsce istnieje jedna diecezja poznańska,
- 1000 r. – Polska otrzymuje własną metropolię w Gnieźnie i nowe biskupstwa,
- 1075 r. – powstaje Diecezja Płocka.

Katecheta: Wiara chrześcijańska i krzyż Chrystusa widnieją nad naszą polską ziemią. Ludzie nie wstydzą się wiary w Chrystusa.

Na osi czasu zaznaczcie rok 1506. Wtedy w Diecezji Płockiej istniało około 320 parafii.

Te wszystkie struktury i budynki nie miałyby znaczenia, gdyby nie wiara ludzi, czyli wspólnoty Kościoła, która razem za krzyżem podąża do Jezusa.

Wśród wielkich postaci chcemy dziś przywołać świadectwo wiary pasterzy Kościoła płockiego z XX wieku i pokazać ich męczeństwo w świetle prostej, zwyczajnej wiary pewnego kowala, Wilhelma Sowy.

Przekaz treści

Katecheta: Otrzymacie za chwilę tekst do pracy w grupach wraz z pytaniami. Jest to świadectwo kowala Wilhelma Sowy, który spotkał w obozie hitlerowskim w Działdowie naszych współczesnych świadków wiary – arcybiskupa Antoniego Juliana Nowowiejskiego i biskupa Leona Wetmańskiego, torturowanych przez niemieckich oprawców w 1941 roku.

Pełny tekst świadectwa poniżej, zaś podzielony na grupy w załączniku 1:

Świadectwo Wilhelma Sowy kowala

„Razem z Biskupami [arcybiskupem Antonim Julianem Nowowiejskim i biskupem Leonem Wetmańskim] i księżmi do połowy sierpnia 1941 roku przebywał w obozie [hitlerowskim KL w Działdowie] więzień Wilhelm Sowa, syn Wilhelma i Wilhelminy, urodzony i zamieszkały w Brodowie. Męczony w obozie stracił zdrowie i gdy powrócił do swej siostry Emmy Sowa po tygodniu zmarł 28 sierpnia 1941 roku. Przed śmiercią opowiedział przeżycia obozowe z Biskupami, które jego siostra Falk Helena zamieszkała w Iłowie, ul. Leśna tak opisuje: << Wilhelm Sowa pracował jako więzień w kuźni obozowej, znajdującej się w piwnicy budynku, w którym siedzieli również Biskupi płoccy. Naprzeciwko jego pracowni, po drugiej stronie korytarza, znajdowała się

tak zwana „oprawnia”. Kowal często słyszał przez drzwi od korytarza, jak prowadzono więźniów na tortury. Bywało, że więźniów, widząc co go czeka, odmawiał wejścia do piwnicy, to go na schodach zastrzelono.

Pewnego razu, gdy pracował w kuźni, przyprowadzono obu Biskupów do „oprawni”. Słyszał jak ich kopano i męczono, że „piszczeli jak myszy”. Kowal nie mógł z przejęcia pracować, wyrzwał przez drzwi, chociaż wiedział, że go może za to śmierć spotkać. Wyglądającego kowala zauważył Sturmführer, kazał mu wejść do „oprawni”, gdzie przy ścianie stali Biskupi, i pokazać im, jak pluć i deptać krzyż.

Kowal odmówił. Obiecywano mu wolność za wykonanie tego rozkazu. Jednakże kowal miał odpowiedzieć: „Róbcie ze mną co chcecie, a ja jeśli będę zamęczony, to swoim dzieciom chcę Jezusa uratować”.

Wtedy usłyszał: „I ty jesteś taki głupi i jeszcze w to wierzysz”. Zaczęto kowala wobec Biskupów torturować prądem elektrycznym, aż stracił przytomność.

Gdy wrócił do przytomności, leżał pod ścianą, ujrzał tuż przy sobie Arcybiskupa modlącego się. Arcybiskup zdjął swój czarny sweter (serdak) i dał kowalowi, a gdy ten wzbraniał się przyjąć, powiedział: „Mnie się już nie przyda, Bóg da, że wrócisz do domu, to będziesz miał na pamiątkę”>> (Miesięcznik Pasterski Płocki 1947, nr 3-4, s. 184-185).

Dzielimy klasę na 4 grupy. Każda z grup otrzymuje fragment tekstu świadectwa Wilhelma Sowy, kowala (MPP 1947, nr 3-4, s. 184-185) z pytaniami do pracy w grupie. Każda grupa wybiera lidera, który potem przedstawi odpowiedzi na postawione pytania.

Pytania do pracy w grupie 1

– Jak uważasz, czym kierowali się arcybiskup Antoni Julian Nowowiejski i biskup Leon Wetmański, kiedy odmówili podeptania krzyża?

– Dlaczego nie połamali krzyża, nie opluli go i nie podeptali?

Pytania do pracy w grupie 2

– Dlaczego napastnicy chcieli, żeby kowal podeptał krzyż?

- Co kierowało hitlerowcami?
- Jakie mieli przekonania i odczucia wobec wiary i krzyża?
- Czemu byli tak nastawieni do Biskupów?

Pytania do pracy w grupie 3

– Czym kierował się kowal Sowa, kiedy odmówił Niemcom znieważenia krzyża świętego?

- Jaka była jego argumentacja wobec oprawców?
- Czemu kowal wstawił się za biskupami?
- Jaki cel ich połączył?

Pytania do pracy w grupie 4

– Jak można potraktować gest arcybiskupa Antoniego Juliana Nowowiejskiego, kiedy modlił się nad nieprzytomnym kowalem, a potem oddał mu sweter?

- O jakiej postawie to świadczy?

Liderzy grup 1-4 przedstawiają wyniki. Podsumowanie przez katechetę.

Interioryzacja

Katecheta: Posłuchajcie, co na temat obrony krzyża mówił świadek naszych czasów – św. Jan Paweł II, Papież Polak i spróbujcie pomyśleć, dlaczego papież zwrócił się z takim apelem do nas, Polaków?

Link do materiału wideo: https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&q=papież+Jan+Paweł+II+brońcie+krzyża+youtube&zx=1706643155617&no_sw_cr=1#fpstate=ive&vld=cid:b51bf947,vid:SX0XxiopJ7E,st:0

Podsumowanie

Po wysłuchaniu fragmentu katecheta zadaje pytanie:

- Czy obroniłbym krzyż – znak mojej wiary dziś, teraz?
- Czy nie wstydę się mówić w swoim środowisku o mojej wierze w Jezusa?

Pamiętajmy o słowach Apostoła, który powiedział: „Nauka bożym krzyża głupstwem jest dla tych, co idą na zatracenie, mocą Bożą zaś dla tych, którzy dostępujemy zbawienia”. (1 Kor 1, 18). Pamiętajmy też o słowach poety, który powiedział: „Bo tylko pod tym przenajświętszym znakiem Polska jest Polską i Polak Polakiem” (Karol Baliński, Śpiewakowi Mohorta bratnie słowo 1856).

Zapis do zeszytu

Katecheta: Zapiszemy temat dzisiejszej katechezy: Moja postawa wobec krzyża na co dzień. A następnie zapisujemy w zeszycie w formie notatki pytania i cytaty.

Teksty z pytaniami i cytatami katecheta zawiesza na tablicy, na wydrukowanych kartkach A4.

Praca domowa

Katecheta: W ramach pracy domowej zapiszcie: „Jezus jest dla mnie... – Osoba Jezusa w oczach współczesnej młodzieży. Spróbuj przedstawić i ująć w kilku zdaniach, jak było w historii, jak jest teraz i jak być powinno”.

p. Beata Żabka

Temat: Miejsca, ludzie i zdarzenia w Diecezji Płockiej

Cel ogólny

Poznanie struktury i historii Diecezji Płockiej oraz pogłębienie więzi z własną diecezją.

Cele szczegółowe

Uczeń:

- wyjaśnia, co to jest diecezja i podaje nazwę swojej diecezji;
- wyjaśnia pojęcia: katedra, Drzwi Płockie, Biblia Płocka;
- wie, że w 2025 roku obchodzimy 950-lecie powstania diecezji;
- potrafi opowiedzieć o ważniejszych pamiątkach związanych z Diecezją Płocką;
- opowiada o męczeństwie abpa A. J. Nowowiejskiego i bpa L. Wetmańskiego;
- opowiada historię objawienia św. s. Faustynie w Płocku i wizyty Jana Pawła II w Płocku.

Metody i formy pracy

Rozmowa kierowana, wykład, praca z tekstem, modlitwa.

Środki dydaktyczne

Film „Historia Płocka”, zdjęcia: mapa Diecezji Płockiej, zdjęcie obecnego biskupa oraz zdjęcia do pracy w grupach, kody QR, smartfon ucznia, tablica multimedialna, papier, flamastry, kartki w słoiku z wydrukowanymi pytaniami dla ucznia.

Punkt wyjścia

Modlitwa na rozpoczęcie katechezy: Za nas samych, abyśmy zawsze byli wierni Bogu: Akt wiary.

Rozmowa kierowana: Jak nazywa się nasza parafia? Do jakiej diecezji należy? Co to jest diecezja? Kto kieruje diecezją? Jak nazywa się nasz ksiądz biskup? Na tablicy multimedialnej wyświetlamy mapę Diecezji Płockiej, wskazując na naszą parafię; pokazujemy zdjęcie biskupa, wyjaśniając termin „diecezja”.

Celem naszej dzisiejszej katechezy będzie poznanie historii Diecezji Płockiej, która w 2025 roku będzie miała już 950 lat, jej ważniejszych zabytków, bohaterów i gości. Płock został założony w końcu X wieku i był jedną z głównych siedzib królestwa. W latach 1079–1138 pełnił funkcję stolicy państwa polskiego. Zapraszam do obejrzenia krótkiego materiału: HISTORIA PŁOCKA (9.12 min.)

Link do filmu: <https://www.youtube.com/watch?v=RoHhHylg21Q&t=42s>

Przekaz treści

Zapraszamy uczniów do pracy w 6 grupach – wybieramy liderów grup, którzy stworzą swoje zespoły. Każdy zespół losuje kod QR, który wyjawia numer grupy oraz materiał, nad którym mają pracować uczniowie, dobierając odpowiednie zdjęcie i przygotowując wypowiedź na temat przeczytanych informacji – czas pracy 15 minut. Grupa zapisuje najważniejsze punkty czytanego tekstu, które podczas omówienia pokazuje klasie.

GRUPA 1. Krótka historia powstania Diecezji Płockiej

GRUPA 2. Drzwi Płockie

GRUPA 3. Biblia Płocka

GRUPA 4. Płoccy męczennicy

GRUPA 5. Wizyta Papieża Jana Pawła II

GRUPA 6. Sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Płocku

Omówienie pracy w grupach – 10 minut. Podczas omówienia miejsc i wydarzeń – można wyświetlić zdjęcia na tablicy multimedialnej. Uczniów można nagrodzić oceną za przygotowanie swojej prezentacji.

Interioryzacja

Dzieje Diecezji Płockiej bogate są w wydarzenia, niekiedy trudne dla historii naszej Ojczyzny. Nasza diecezja miała także wielu bohaterów, którzy swoją postawą pokazywali, że warto wierzyć, kochać i nieść Pana Jezusa innym – abp Antoni, bp Leon –

Jan Paweł II, św. Faustyna – niech ci bohaterowie będą dla nas wzorem do naśladowania i niegasnącej wiary.

Podsumowanie

Każdy z uczniów losuje ze słoika jedno pytanie i odpowiada na nie w zeszytce.

Papież, który w 1991 roku odwiedził Płock.

Kogo odwiedził Jan Paweł II będąc w Płocku?

W którym roku Jan Paweł II odwiedził Płock?

Ile metrów wysokości miał ołtarz papieski w Płocku?

Święta, której ukazał się Pan Jezus w Płocku.

W którym roku Pan Jezus ukazał się św. Faustynie w Płocku?

Jaki napis miał widnieć na obrazie, o który prosił Pan Jezus św. s. Faustynę?

Do jakiego zgromadzenia zakonnego należała św. s. Faustyna Kowalska?

Gdzie powstały Drzwi Płockie?

W którym wieku powstały Drzwi Płockie?

W jakim kościele zostały zamontowane Drzwi Płockie?

Podaj imiona płockich biskupów męczenników.

Podaj nazwiska płockich biskupów męczenników.

W którym roku zamordowano płockich biskupów: abpa Nowowiejskiego i bpa Leona Wetmańskiego?

Z którego wieku pochodzi rękopis Biblii Płockiej?

Ile kart zawiera Biblia Płocka?

W którym roku konsekrowana była płocka katedra?

Pod jakim wezwaniem jest bazylika katedralna w Płocku?

Wymień dwóch płockich władców spoczywających w płockiej katedrze.

Podaj imię i nazwisko obecnego biskupa płockiego.

Do jakiej diecezji należy nasza parafia?

KATECHEZY DLA UCZNIÓW SZKÓŁ SPECJALNYCH

p. Bogdan Śmigrodzki

Temat: Historia Diecezji Płockiej herbem malowana

Cel ogólny

Przybliżenie symboliki zawartej w herbie Diecezji Płockiej, jednej z najstarszych diecezji w Polsce, z okazji 950. rocznicy jej istnienia.

Cele szczegółowe

Uczeń:

- wie, że należy do wspólnoty Kościoła lokalnego – Diecezji Płockiej;
- określa, ile lat istnieje diecezja, i że należy do najstarszych w Polsce;
- wie, z jakich symboli składa się herb naszej diecezji;
- łączy symbolikę herbową z odpowiednikiem historycznym;
- pamięta w modlitwie o patronach diecezji;
- poprawnie i z właściwą dokładnością koloruje herb według wzoru (cel rehabilitacyjny).

Metody i formy pracy

Rozmowa kierowana, opowiadanie, prezentacja i pokaz, praca plastyczna, praca indywidualna.

Środki dydaktyczne

Komputer z projektorem, karta pracy „Symbolika Herbu Diecezji Płockiej”, karta pracy „Czego brakuje na prawym rysunku?”, kolorowanka „Herb Diecezji Płockiej”, prezentacja multimedialna pt. „Historia Diecezji Płockiej herbem malowana”.

Uwaga: dla uczniów pracujących w wolniejszym tempie można użyć tylko kolorowanki – indywidualnie, zwracając uwagę na dokładność wykonania. Kolorowanka jest dostępna w formatach A4, i A5. Karty pracy w formacie A5.

Punkt wyjścia

Katecheta nawiązuje do logotypu szkoły (jeśli istnieje), herbu miasta lub gminy – prowadząc z uczniami dialog, który powinien się zakończyć konkluzją, że logotypy lub herby przedstawiają np. patrona szkoły, jakąś lokalną legendę, kontury czy zarys budynku. Wszystko po to, by ukazać, że jest to symbolika, która nawiązuje do historii czy aktualnej rzeczywistości.

Taki herb ma od niedawna także nasza diecezja. Czym jest diecezja? Kto nią rządzi? Ile lat ma nasza diecezja?

Na te i inne pytania spróbujemy dziś poszukać odpowiedzi, albo tylko sobie przypomnieć...

Przekaz treści

Katecheta uruchamia prezentację pt. „Historia Diecezji Płockiej herbem malowana” i zaczyna od omówienia (przypomnienia) informacji o diecezji.

Diecezja jest to jednostka administracyjna (terytorium) Kościoła, na czele której stoi biskup ordynariusz. Składa się z dekanatów i parafii. Nasza diecezja to Diecezja Płocka (slajd 2). W naszej diecezji najważniejszym biskupem jest Biskup Płocki – Szymon Stułkowski, pomaga mu biskup pomocniczy Mirosław Milewski. Mamy też dwóch biskupów seniorów – Piotra Liberę i Romana Marcinkowskiego (slajd 2). Każda diecezja ma też swoje najważniejsze świątynie (slajd 3). To ważne, ponieważ jedna z nich będzie właśnie stanowić symbol umieszczony w herbie.

Katecheta prezentuje przykłady świątyń, zwracając uwagę na znaki szczególne, ilość wież, kształt itp.

Nasza diecezja to również miejsce, które związane jest ze świętymi i błogosławionymi (slajd 4). Jak widać, w samym centrum jest św. Stanisław Kostka, który jest głównym patronem diecezji, ale są także inni ważni dla nas święci: św. Zygmunt – patron miasta, kapituły katedralnej (nawiązać jako zapowiedź do symboliki herbu), św. Andrzej Boboła, który nauczał w kolegium jezuitów

w Płocku, św. Stanisław ze Szczepanowa – również patron diecezji, św. Faustyna Kowalska – siostra zakonna ze Zgromadzenia Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia – również bardzo znana święta (nawiązać do Koronki) oraz bł. Antoni Julian Nowowiejski – biskup męczennik.

Katecheta prezentuje slajd 5 – wprowadzenie do omówienia symboliki herbu.

Diecezja Płocka to jedna z najstarszych diecezji w Polsce. Powstała już w 1075 r., jednak dopiero w 2021 roku doczekała się swojego herbu. Zaprojektował go włoski grafik Enzo Parrino, a zatwierdził 7 listopada 2021 r. bp Piotr Libera podczas uroczystej inauguracji Procesu Synodalnego Diecezji Płockiej. W 2025 roku będziemy obchodzić 950. rocznicę jej utworzenia. Z tej okazji postaramy się poznać najważniejsze symbole ukryte w jej herbie. Rozpoczynamy od omówienia symboliki zawartej w herbie.

Katecheta prezentuje i omawia kolejnych 6 slajdów (6-12). Ważne jest, aby na każdym z omawianych symboli odnosić się do wcześniejszych opisów katedry, postaci św. Zygmunta, św. Stanisława Kostki, czy bł. Antoniego Juliana Nowowiejskiego. Wskazane jest, aby w tym miejscu uwrażliwić uczniów, iż modląc się np. do św. Stanisława Kostki mogą modlić się w intencjach diecezjalnych. Katecheta podsumowuje krótko omawiane treści, wskazując na kluczowe elementy herbu i rozdaje uczniom kartę pracy „Symbolika Herbu Diecezji Płockiej”. Uczniowie z pomocą katechety wypełniają tabelę, łącząc poszczególne elementy herbu z właściwym opisem w tabeli.

Uwaga: Ponieważ uczniowie w szkole specjalnej mogą w ramach tej samej klasy różnie funkcjonować, dlatego warto zająć swoich uczniów – dostosować treść w tabeli lub skorzystać z karty pracy: „Czego brakuje na prawym rysunku?”, ewentualnie przygotować puzzle z herbu.

Po zakończeniu pracy, katecheta sprawdza poprawność wykonanego zadania, chwali wszystkich uczniów, wyróżnia tych, którzy samodzielnie wykonali polecenie.

Interioryzacja

Katecheta po krótkim dialogu, w którym uzyskuje informację zwrotną na temat zadania, prosi uczniów o refleksję nad prezentowanym herbem (oryginalna wersja herbu w pełnej kolorystyce pokazana na slajdzie prezentacji).

Katecheta rozdaje kartę pracy – kolorowanka „Herb Diecezji Płockiej”.

Popatrzcie, proszę, na herb, poszukajcie odpowiednich kredek; takich, które mają takie same kolory, jak te w herbie. Spróbujcie jak najdokładniej pokolorować herb, ale w taki sposób, żeby jego elementy powstawały według omawianej dzisiaj tematyki. Na przykład zaczynamy od konturów tarczy, następnie kolorujemy elementy związane z naszym głównym patronem (lilie), dalej związane ze św. Zygmuntem dół tarczy i korona... i tak dalej.

Katecheta może kierować kolejnością kolorowania lub tylko obserwować pracę (ważne jest, aby uczniowie nie pomylili kolorów). Można także podczas kolorowania odtwarzać muzykę relaksacyjną.

Podsumowanie

Po zakończonej pracy, uczniowie prezentują swoje kolorowanki. Katecheta dziękuje za wykonaną pracę:

Kochani, wszyscy świetnie się spisaliście. Dziękuję, że byliście tak skupieni na tym, co robiliście.

Pamiętajcie, że herb diecezji służy także do tego, by ją promować podczas różnych wydarzeń diecezjalnych, na plakatach, czy rozmaitych dokumentach. Mam nadzieję, że od dziś, widząc ten herb, będziecie mogli zobaczyć w nim więcej niż tylko kolorowy obrazek.

Zapis do zeszytu

Uczniowie wklejają do zeszytu karty pracy i kolorowankę.

Praca domowa

Jeśli ktoś nie dokończył pracy na katechezie, może to zrobić w domu.

Spis treści

Wstęp	3
<i>Katechezy dla przedszkola</i>	
Temat: Symbolika herbu Diecezji Płockiej	5
Temat: Jakie treści niesie słowo FARA?	8
<i>Katechezy dla uczniów klas I-IV Szkoły podstawowej</i>	
Temat: Historia cudownego obrazu Matki Bożej Żuromińskiej	11
Temat: Królewska diecezja – 950. rocznica powstania Diecezji Płockiej	16
Temat: Święty Stanisław – biskup i męczennik, patron Polski i Diecezji Płockiej	18
<i>Katechezy dla uczniów klas V-VIII Szkoły podstawowej</i>	
Temat: Nieść światło Chrystusa światu. Bazylika kolegiacka w Pułtuskum przykładem chrześcijańskiego dziedzictwa kultury w Diecezji Płockiej	23
Temat: Sztuka średniowiecza na przykładzie Diecezji Płockiej, w czasach biskupa Aleksandra z Malonne (1129 – 1156)	30
Temat: Płocki męczennik – konflikt księdza Jana Czapl z księciem Konradem Mazowieckim	34
Temat: Parafia św. Tomasza Apostoła w Dzierżeninie – historia i terażniejszość	36
<i>Katechezy dla uczniów Szkół ponadpodstawowych</i>	
Temat: Patron Płocka – Święty Zygmunt atrakcyjny dla młodzieży XXI wieku?	42
Temat: Moja postawa wobec krzyża na co dzień	44
Temat: Miejsca, ludzie i zdarzenia w Diecezji Płockiej	49
<i>Katechezy dla uczniów Szkół specjalnych</i>	
Temat: Historia Diecezji Płockiej herbem malowana	52